

MÆRK VIDEN

Genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold

Hvad er genopdragelsesrejser og ufrivillige udlandsophold?

Forældre har som udgangspunkt ret til at bestemme, hvor deres børn skal bo og fx tage deres børn til udlandet i længere tid. Men når ophold i udlandet er til skade for barnet, kan der være tale om en genopdragelsesrejse.

Ved en genopdragelsesrejse i barnets lov forstås den situation, hvor et barn eller en ung under 18 år sendes til udlandet til forhold, der bringer barnet eller den unges sundhed eller udvikling i alvorlig fare. Der kan være tale om en genopdragelsesrejse, selvom barnet er indforstået med at skulle rejse eller er taget frivilligt afsted. Det afgørende for, om der kan være tale om en genopdragelsesrejse, er således, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling bringes i alvorlig fare på grund af rejsen.

Ved et ufrivilligt udlandsophold forstås den situation, hvor en borger, der er fyldt 18 år, som er dansk statsborger eller har haft gyldig opholdstilladelse i Danmark, opholder sig ufrivilligt i udlandet. Det ufrivillige udlandsophold kan være som følge af en genopdragelsesrejse, tvangsægteskab, tvungen forlovelse, religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller andet ægteskabslignende forhold, eller som følge af en æresrelateret konflikt.

Nordiske undersøgelser viser, at børn og unge, som er i fare for at komme på genopdragelsesrejse, ofte befinder sig i en situation, hvor de oplever, at de ikke kan sige deres mening, hvor de frygter konsekvenserne af at gå imod familiens vilje, og hvor de ikke ser nogle reelle muligheder for at afværge rejsen.

Nogle genopdragelsesrejser varer få måneder, mens andre varer flere år, hvor barnet kan fylde 18 år, mens det er i udlandet. Genopdragelsesrejserne kan foregå hos:

- slægtninge uden forældrene (evt. med søskende)
- sammen med en forælder
- på disciplineringsanstalter (særligt unge).

På nogle genopdragelsesrejser kan børn og unge være udsat for vold, overvågning, indespærring og tvangsægteskab.

Hvem sendes på genopdragelses- rejser og hvortil?

Undersøgelser fra Norden viser, at både piger og drenge sendes på genopdragelsesrejser, men at der er en overvægt af piger. Genopdragelsesrejser foregår særligt i familier, som praktiserer arrangerede ægteskaber mellem familiemedlemmer (fx mellem fætre og kusiner). Herudover sendes nogle piger og unge kvinder på genopdragelsesrejse for at få foretaget kvindelig kønslemlæstelse.

Børn og unge sendes især på genopdragelsesrejse til familiens oprindelsesland, men de kan i udgangspunktet sendes til mange lande, også andre europæiske lande, hvor familien har slægtninge eller netværk. Det er især MENAPT*-lande, bl.a. Somalia, Syrien og Pakistan.

* Gruppen af MENAPT*-lande er bl.a. defineret af Danmarks Statistik og består af lande i Mellemøsten og Nordafrika, samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet.

Hvorfor sendes børn og unge på genopdragelsesrejser?

Undersøgelserne peger på flere motiver til at sende sit barn på genopdragelsesrejse:

Genoprettelse af familiens ære

Genopdragelsesrejser finder sted for at forhindre, at der sker et konkret brud med æresnormerne. Det kan eksempelvis være, hvis en ung pige har fået en kæreste, eller hvis et barn eller en ung har en seksualitet eller kønsidentitet, der afviger de accepterede æresnormer.

Disciplinering af kulturelt tilhørsforhold og identitet

Genopdragelsesrejser finder sted, fordi familien og netværket mener, at deres barn er blevet for "vestligt" eller for "dansk". Familien og netværket kan derfor ønske, at barnets kulturelle tilhørsforhold til oprindelseslandets kultur, religion, traditioner og værdier skal styrkes gennem et ophold i oprindelseslandet.

Genvinding af kontrol over barnets adfærd

Genopdragelsesrejser finder sted, fordi barnet kommer i kriminelle miljøer eller har antisocial adfærd. Familie og netværk kan ønske at fjerne barnet fra dette miljø. Det drejer sig ofte om drenge og unge mænd, hvor forældrene føler sig magtesløse og mangler ressourcer til at opsøge hjælp.

Manglende tillid til de offentlige instanser

Genopdragelsesrejser finder sted, fordi familien og netværket ikke har tillid til de danske offentlige institutioner eller frygter, at myndighederne blander sig i børneopdragelsen.

Konsekvenser af genopdragelsesrejser for de udsatte

- Dårlig trivsel og traumer
- Afvisning og/eller brud med familie efter hjemkomst
- Tabt skolegang og dårligere sprogkundskaber
- Vanskeligere ved social reintegration (venner, skole mv.)
- Vanskeligere ved at opsøge hjælp pga. mistillid til voksne og myndigheder.

Omfang

Der er et mørketal hvad angår børn, unge og unge voksne, der opholder sig ufrivilligt i udlandet, da sagerne kan være vanskelige at identificere.

- **52 henvendelser** modtog det nationale korps af sikkerhedskonsulenter om borgere på genopdragelsesrejser eller ufrivillige udlandsophold i 2024. Henvendelserne dækker over både børn, unge og voksne.
- **7 % piger og 5 % drenge** med ikke-vestlig baggrund i alderen 15-17 år har en eller flere gange oplevet, at deres familie har truet dem med at blive sendt på genopdragelsesrejse.

Als Research 2018, Unges oplevelser af negativ social kontrol.

Relevant lovgivning

I **barnets lov** og i **straffeloven** er genopdragelsesrejser defineret som udlandsophold, der bringer barnets eller den unges sundhed eller udvikling i alvorlig fare. Barnets "sundhed og udvikling" skal forstås i overensstemmelse med § 47, stk. 1, i barnets lov, jf. lov nr. 721 af 13. juni 2023. Forholdene kan eksempelvis handle om mishandling, svigtende omsorg eller utilstrækkelig opfyldelse af barnets basale behov for f.eks. mad, lægelig behandling eller undervisning.

Det er ulovligt at sende nogen på udlandsophold mod deres vilje, eller at tvinge dem til at blive i udlandet jf. straffelovens § 260. Det er derudover ulovligt at sende sit barn på en genopdragelsesrejse jf. straffelovens § 215 a.

Kommunerne har ifølge **udlændingelovens** § 44 c pligt til at videregive mistanke eller viden om en forestående eller igangværende genopdragelsesrejse eller et andet udlandsophold af negativ betydning for et barn med opholdstilladelse i Danmark.

Hvis kommunen har viden om eller grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter barnets lov, skal de foretage en screening. Viser denne screening, at der kan være tale om en æresrelateret konflikt eller negativ social kontrol, har kommunen pligt til at foretage en risikovurdering, inden barnets eller den unges forældre og netværk inddrages i sagen. Det følger af barnets lov § 18, stk. 1, og stk. 3.

Henvender en person over 18 år sig til kommunen på grund af en æresrelateret konflikt, skal kommunen stille gratis rådgivning til rådighed. Hvis det skønnes, at borgeren er eller risikerer at blive udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal de tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering. Dette følger af **lov om social service** § 12 a.

Opmærksomhedspunkter for fagpersoner

- Har barnet selv, dets søskende eller andre familiemedlemmer tidligere været sendt på genopdragelsesrejse, bør du være ekstra opmærksom.
- Vær særlig opmærksom op til ferier og ved rejser til hjemlandet.
- Hvis et barn eller ung pludselig ikke kommer i skole eller ikke vender tilbage til skolen efter sommerferien, kan det være tegn på at barnet eller den unge er sendt på genopdragelsesrejse.
- Et barn eller en ung, der har været på genopdragelsesrejse, kan have brug for støtte i forhold til bl.a. trivsel, læring og integration.
- Forældre eller kommende forældre, der vender tilbage fra genopdragelsesrejse eller ufrivilligt udlandsophold, kan også have behov for særlig støtte.

Husk i mødet med borgeren

- Når et barn eller ung først er sendt på genopdragelsesrejse, er det vanskeligt at hjælpe den udrejste. Enhver form for bekymring for en forestående genopdragelsesrejse skal derfor tages alvorligt.
- Spørg til barnet eller den unges bekymringer for, hvad der vil ske på opholdet, om der er planlagt en hjemkomst og hvilke alternativer, der er til rejsen.
- Ved mistanke om genopdragelsesrejse kan politiet og Udlændingestyrelsen i visse tilfælde spærre barnets pas.
- Kontakt omgående politiet, hvis du er bekymret for en genopdragelsesrejse hos et barn eller ung, og underret barnets bopælskommune.

Sådan får du hjælp

Har du mistanke om en igangværende eller forestående genopdragelsesrejse eller et ufrivilligt udlandsophold? Kontakt det nationale korps af sikkerhedskonsulenter, og få rådgivning om handlemuligheder på www.nc-maerk.dk/sikkerhedskonsulenter eller scan QR-koden.

MÆRK VIDEN er baseret på aktuel bedste viden fra forskning og praksis og er udviklet af Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Læs mere om dine muligheder for at få viden og rådgivning på www.nc-maerk.dk.

Maj 2025

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

www.uim.dk